

Pomozme chránit hnízdiště lučních bahňáků

Bahňáci jsou ptáci, jejichž charakteristickým rysem je chůze po bahnitých okrajích rybníků a mokřadů, kde vyhledávají potravu. Odtud také vznikl název této početné skupiny ptačích druhů. K pohybu v měkkém bahně jsou vybaveni vysokýma, štíhlýma nohama. Potravu - zemní červy, drobné měkkýše a larvy vodního hmyzu - vybírají dlouhým zobákem z vlhké půdy a bahna. Na našem území hnízdí pět druhů lučních bahňáků.

Vodouš rudonohý

Nenápadný pták s vysokýma jasně červenýma nohama a s delším, zčásti červeným zobákem. Obývá mokré louky nebo okraje rybníků s nízkým travnatým porostem, vlhké pastviny, dna vypuštěných rybníků nebo pole v okolí vod. Na hnízdiště se vrací koncem března a opouští ho často už koncem června. Patří mezi kriticky ohrožené druhy.

Břehouš černoocasý

Elegantní pták s dlouhýma nohama, dlouhým krkem a dlouhým přímým zobákem. Hnízdí na vlhkých loukách a pastvinách i na polích poblíž vod. Na hnízdiště přilétá koncem března nebo v dubnu, opouští ho koncem června. Jde o kriticky ohrožený druh, jehož početnost u nás zřejmě nepřesahuje dvě desítky hnízdicích párů.

Kde bahňáci žijí?

Hnízdním prostředím bahňáků jsou vlhká místa nebo okolí mělkých vod s nízkou bylinnou vegetací, vlhké louky a pastviny i zarostlá dna vypuštěných rybníků. V poslední době se vlivem nedostatku vhodných míst hnízdiště přesouvají na intenzivně obdělávaná pole v okolí vod.

Čejka chocholatá

Náš nejběžnější a nejznámější bahňák. Na hnízdišti na sebe upozorní nezaměnitelným naříkavým voláním a kolísavým letem se střemhlavými pády a strmými výstupy. Hnízdí jednotlivě i v koloniích na otevřených travnatých plochách a polích od nížin až do podhůří od poloviny března do června. Její početnost během posledních 30 let silně poklesla.

Bekasina otavní

Rezavě hnědý pták se světlými podélnými pruhy na hlavě a na hřbetě a s velmi dlouhým zobákem. Hnízdí na mokřích loukách, v bažinách a na

rašelinistiších od nížin až do hor. Přilétá v druhé polovině března až začátkem dubna, hnízdiště opouští v červenci. Samec v toku obletuje v kruhu svůj revír a opakovaně se snáší střemhlav dolů, přičemž krajní ocasní pera vydávají měčivý zvuk. Je silně ohroženým druhem.

Co bahňáky ohrožuje?

Hlavním důvodem mizení bahňáků je odvodnění vlhkých luk a podmačených pozemků, rozorávání travních porostů a také zarůstání křovinami při ponechání travního porostu bez pravidelného kosení. Dalším významným ohrožením jsou vysoké hnízdní ztráty způsobené mechanickou likvidací hnízd i mláďat na jaře při polních pracích, především při vláčení polí, válení a smykování luk, a později při kosení trávy.

Jak bahňáci hnízdí?

Bahňáci hnízdí jednou do roka. Jsou-li jim vejce zničena, mohou mít náhradní snůšku. Hnízdo je mělký důlek v zemi, vystlaný stéblky trav a lučních bylin. Samice snáší čtyři kropenatá vejce hnědozelené barvy. Mláďata se líhnou po 20 až 30 dnech a po několika hodinách je rodiče odvádějí z hnízda.

Koliha velká

Největší bahňák s dlouhým a dolů zahnutým zobákem. Hnízdí na podmačených loukách a pastvinách. Na hnízdiště přilétá koncem března a v dubnu a opouští ho začátkem července. Je kriticky ohroženým druhem, který se vyskytuje jen na několika posledních hnízdištích.

Agroenvironmentální program na ochranu bahňáků

Co jsou agroenvironmentální programy?

Agroenvironmentální programy jsou dotační tituly, které v Evropské unii stimulují zemědělce k ochraně přírody a udržování zachovalé krajiny. Jejich základem je soubor konkrétních opatření, z nichž si zemědělci mohou vybírat a pak dobrovolně se státem uzavřít smlouvu. Tato smlouva má podobu žádosti na regionálních pobočkách ZA-PÚ a obsahuje závazek zemědělského subjektu k hospodaření přírodě šetrnějšími metodami nebo doplnění svého hospodaření o aktivity, které nepatří mezi obvyklé činnosti a které umožní zvýšení druhové bohatosti na zemědělské půdě. Jedním z agroenvironmentálních programů je i titul *Ptačí lokality na travních porostech - hnízdiště bahňáků*, jehož cílem je udržet a zvýšit populaci těchto ptačích druhů vytvořením vhodných hnízdních podmínek a dalších podmínek nezbytných pro existenci těchto ohrožených druhů.

Kdo může čerpat dotace?

Příjemce podpory je fyzická nebo právnická osoba, která provozuje zemědělskou činnost vlastním jménem a na vlastní zodpovědnost, obhospodařuje evidovanou zemědělskou půdu nebo půdu vedenou v LPISu jako jiná kultura a splňuje kritéria pro vstup do opatření a plní podmínky poskytnutí podpory. Dotační titul *Ptačí lokality na travních porostech - hnízdiště bahňáků* je vyhlášen jen na předem vymezených plochách (půdních blocích nebo dílech půdních bloků).

Co nabízí titul *Ptačí lokality na travních porostech - hnízdiště bahňáků*?

Na vyrovnání ztrát plynoucích z předepsaných požadavků, k jejichž dodržování se hospodařící subjekt smluvně zaváže na dobu pěti let, byla navržena každoroční platba ve výši 202 Euro/ha. Na plochách v prvních zónách chráněných oblastí a národních parků je podpora snížena na 90 Euro/ha (zde není započítána ztráta za omezení plynoucí ze zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny). Platba bude vyplácena v Kč podle aktuálního kurzu pro daný rok.

Jaké jsou požadavky na hospodaření v titulu *Ptačí lokality na travních porostech - hnízdiště bahňáků*?

1. Dodržovat úplný zákaz používání hnojiv a statkových hnojiv, včetně pastvy zvířat.
2. Zajistit, aby půdní bloky, popřípadě jejich díly byly minimálně dvakrát ročně posečeny; první seč spolu s odklizením biomasy bude provedena nejdříve 15. července kalendářního roku, nejpozději však do 31. srpna kalendářního roku, druhá seč spolu s odklizením biomasy bude provedena v termínu od 30. září do 15. listopadu kalendářního roku.
3. Neprovádět mulčování, obnovu, přisev, válení a smykování travních porostů bez písemného souhlasu příslušného orgánu ochrany přírody.
4. Provádět sečení travního porostu na půdním bloku, popřípadě jeho dílu od středu ke krajům nebo od jedné strany půdního bloku, popřípadě jeho dílu druhého.
5. Neprovádět sečení travního porostu na půdním bloku, popřípadě jeho dílu více než 2 žacími stroji najednou.

Titul je kombinovatelný s tituly Ekologické zemědělství a Trvale podmáčené a rašelinné louky.

Kontakty:

Ministerstvo zemědělství, Těšnov 17, 117 05 Praha 1, tel. ústředna 22181 1111, e-mail: info@mze.cz, www.mze.cz

Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 65, 110 00 Praha 10, tel. ústředna 26712 1111, e-mail: info@env.cz, www.env.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Nuselská 39, 140 00 Praha 4, tel. ústředna 241 082 219, e-mail: aopkcr@nature.cz, www.ochranaprirody.cz

Česká společnost ornitologická, Na Bělidle 34, 150 00 Praha 5 - Smíchov, tel. 274 866 700, e-mail: cso@birdlife.cz, www.cso.cz

© Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci s Českou společností ornitologickou.

Vydání letáku podpořila Royal Society for the Protection of Birds.

Autoři textu: David Rešl • Snímky: Josef Hlásek

Příprava pro tisk: JAVA Třeboň, Ludmila Kotlíková a Václav Zámečník • Tisk: JAVA Třeboň • Náklad: 2000

čso

